

Anne-Marie Mai, Jørgen Gleerup, Peter Dahler-Larsen, Bent Ørsted (Hrsg.): *Imod en ny videnskabelig dannelse. Sider af universitetets undervisning og kultur*. Odense: Universitetsforlag, 1997, 280 S.

Det hævdes at der i de senere år er sket et skred inden for den danske universitetsverden – et skred der har skabt en ny universitetstype. Tidligere tiders eliteuniversiteter hvor kun en mindre del af tidens unge havde deres gang er nu gennem et markant øget optag af nye studerende afløst af såkaldte masseuniversiteter. Det har haft til følge at hævdevundne dannelses- og uddannelsesformer ved universiteterne ikke nødvendigvis længere svarer til de forventninger og forudsætninger som nye typer af studerende møder op med. Frustrationer og ”ønsken sig tilbage til de gode gamle dage” blandt såvel studerende som undervisere er en naturlig følge af dette skred – selvom et mere eller mindre bevidst ønske om at vende tilbage til de gode gamle dage nok er hyppigst blandt underviserne!

Dette skred fra elite- til masse-universiteter behandles i ovennævnte bog. Da tendensen næppe er enestående for danske universiteter, har denne bog almen interesse for videnskabelige medarbejdere på alle højere læreanstalter – medarbejdere der i det daglige står med ansvaret for undervisningen på disse institutioner.

Med udgangspunkt i spørgsmålet om en ny videnskabelig dannelse har en række undervisere med tilknytning til Center for Forskningsformidling og Efter-uddannelse ved Odense Universitet ønsket at ”...synliggøre nogle af de relevante og vigtige refleksioner af praksis, der findes i forskellige faglige miljøer”, således bogens forord. Begrebet ”praksis” er her forstået bredt som universiteternes dannelses- og uddannelseskultur, forholdet mellem forskning og undervisning på institutionerne og ikke mindst den enkelte undervisers møde med de studerende. Navnlig det sidste giver anledning til nogle interessante refleksioner blandt forfatterne over undervisningsevaluering i relation til nye typer af studerende på grund af denne transformering fra elite- til masseuniversitet.

Mere konkret synes bogen at være inspireret af diskussioner der udviklede sig i forbindelse med gennemførelsen af et obligatorisk adjunktpædagogikum ved Odense Universitet. Hovedparten af de knap 20 indlæg der findes i bogen har således enten været holdt som oplæg/foredrag ved dette adjunkt-pædagogikum, eller er blevet til i direkte forlængelse af dette som en uddybende refleksion over standpunkter fremsat under forløbet. Dette forhold kunne naturligvis få læseren til at frygte en massiv indforståethed i de publicerede indlæg. Det er imidlertid langt fra tilfældet – tværtimod præsenteres vi for en række veloplagte og særdeles informative indlæg om praksis inden for de universitære hovedområder: Humaniora, naturvidenskab, samfundsvidenskab og sundhedsvidenskab. Tillige er forfattergruppen bredt sammensat således at ikke kun videnskabelige medarbejdere kommer til orde. Også studerende og folk med

pædagogiske og videnskabelige erfaringer uden for universitetsmiljøet har givet deres bidrag til diskussionen.

Redaktionsgruppen bag bogen gør i øvrigt opmærksom på at det ikke har været deres hensigt at skabe konsensus omkring de skitserede problemfelter. Derfor er der da heller ikke nødvendigvis overensstemmelse mellem de i artiklerne fremførte standpunkter. Det må dog, i lighed med den bredt sammensatte forfattergruppe, siges at være en betydelig styrke ved denne bog. Der er faktisk tale om en debatbog og ikke en massiv fremførelse af enslydende statements af universitetspolitisk art. Læseren beriges således med et mangefacetteret indblik i individuelle refleksioner over vejen til en ny videnskabelig dannelse.

Særlig interessant er den gennemgående diskussion af hvorvidt der faktisk er fremkommet en ny studentertype på universiteterne som følge af det store optag af nye studerende. En studentertype der tilsyneladende er det mest åbenbare resultat af (eller årsag til...?!) de nye masseuniversiteter.

Er de studerende reelt studerende – dvs. uddanner de sig og tager de i den forbindelse ansvaret for deres egen dannelse og uddannelse, eller opfører de sig snarere som elever der mere eller mindre passiv modtager undervisning (Carsten Dilling: *Fra elev til studerende*)? Flere af forfatterne mener faktisk at den nye type studerende er et faktum og beklager ikke overraskende dette skred fra studerende til elever. Spørgsmålet er da hvorfor dette skred har fundet sted. Er det de studerende selv der ved at fastholde deres gymnasiale status som elever søger at værgе sig mod det nye og det anderledes (Anne-Marie Mai, Jørgen Gleerup og Bent Ørsted: *Imod en ny videnskabelig dannelse*), eller er der snarere tale om at de studerende i virkeligheden gerne vil være studerende, men på grund af uddannelsernes stærkt formalistiske præg på de nye masseuniversiteter presses tilbage i elevrollen (Kenneth Reinecke Hansen: *Den gode undervisning*)? Grundlægges den nye studentertype således allerede inden universitetsforløbet starter eller er det snarere de stærkt reducerede og komprimerede universitetsuddannelser der skaber elever frem for studerende?

Der findes i bogen fortalere for begge standpunkter. Uanset hvilken stilling man indtager, så er det et forhold man som underviser må forholde sig til.

Særlig interessant for underviseren er naturligvis man selv kan og bør gøre ved problemet – kan man af en elev skabe en studerende? Feks. ved gennem nye undervisningsformer at stille større krav til de studerende – kræve engagement og medansvar. Og det samtidig med at underviseren må aflive myten blandt de studerende om deres egen ukrænkelighed – ukrænkelighed i den forstand at de studerende mener sig i deres gode ret til ikke at blive stillet til ansvar for deres konkrete præstationer uddannelsen igennem (Anne-Marie Mai: *Samtalen*).

Det er altså i høj grad underviserens ansvar gennem en engagerende undervisning og vejledning selv at være medvirkende til at de studerende faktisk opfatter sig som studerende – eller i det mindste udvikler sig til at blive studerende. For måske er der i virkeligheden slet ikke nogen ny ”studentertype”, men derimod kun myten om en ny type (Kurt Villads Jensen: Fra studerende til elev – myten om den nye studentertype). Man kan altså som underviser selv være med til at afgøre hvorvidt universiteterne fremover frekventeres af elever eller de faktisk er studerende!

Bogen kommer netop som debatbog godt omkring en række centrale temaer inden for spørgsmålet om undervisning og kultur på universiteterne. De mange forfattere og deres individuelle syns-punkter giver rig anledning til videre refleksioner over de temaer der blevet anslået i bogen. Man kan blot håbe at andre – i og uden for universitetsverdenen – tager tråden op, således at en konstruktiv debat om disse væsentlig emner kan udvikle sig og berige fremtidens universitetsmiljøer.

Carsten Selch Jensen